

3. Mis riigiga on seotud järgnevalt loetletud sündmused ja märksõnad? Kirjutage sündmuse/ märksõna ees olev number tabeli sobivasse lahtrisse. 2 p
(7–8 õiget 2 p, 5–6 õiget 1 p)

- 1 – Fašism
- 3 – GULAG
- 5 – Duce
- 7 – Kollektiviseerimine
- 2 – Viisaastakud
- 4 – Gestapo
- 6 – Kristalliöö
- 8 – Pikkade nugade öö

Saksamaa	Itaalia	Nõukogude Liit
19	20	21

4. Valige ülesandest 3 üks riik ja üks sündmus/märksõna, mis teie arvates iseloomustab kõnealust riiki kõige paremini ning seletage selle tähendust. 1 p

Riik: _____

Sündmus/märksõna: _____

Seletus: _____

5. Mispärast õnnestus Suurbritannias kahe maailmasõja vahel säilitada demokraatia? Esitage kaks põhjendust. 2 p

1) _____

2) _____

6. Selgitage USA ja Saksamaa näitel, mille poolest sarnanesid ja mille poolest erinesid suure depressiooni ületamise teed diktatuuririikides ja demokraatiamaaades. 3 p

Omane ainult diktatuuririikidele: _____

Omane ainult demokraatiamaaadele: _____

Sarnasus: _____

7. Töö allikaga. Lugege läbi tekstikatke ja vastake küsimustele. 2 p

„Aastatel 1935–1939 kulutas Itaalia 11,8% sisemajanduse kogutoodangust sõjaks valmistumisele; võrdluseks: Saksamaa – 12,9%, Prantsusmaa – kõigest 6,9%, Suurbritannia – 5,5%. Aastatel 1939–1940 kasvatas Itaalia selle näitaja kuni 18,4 protsendini.”

Fascist Italy and Nazi Germany. New York; 1996. Lk 57

7.1. Millist diktatuuririikide välispoliitikale iseloomulikku tunnust kirjeldab allikas?

7.2. Tooge üks näide Itaalia välispoliitikast, mis kinnitab kõnealuse tunnuse esinemist.

Täidab
hindaja

2 p

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

HINDAJA KOOD

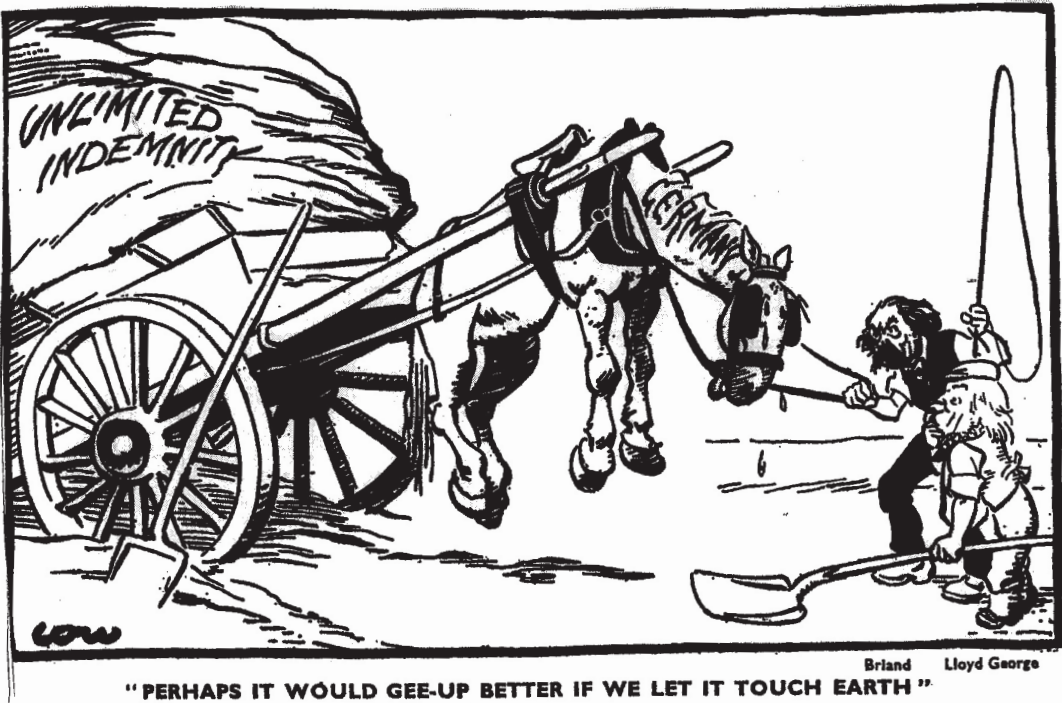
EKSAMITÖÖ KOOD

III OSA. ÜLDAJALUGU. 25 PUNKTI

I RAHVUSVAHELISED SUHTED 20. SAJANDIL (1991. AASTANI). 12 p.

1. Töö karikatuuriga. 2 p

Karikatuur kajastab reparatsioonide küsimuse lahendamist Pariisi rahukonverentsil (1919). Karikatuuri tekstid: „Piiramatud reparatsioonid”, „Saksamaa”, „Ehk oleks parem, kui lubaksime tal jalad maha panna?”.

<http://www.cartoons.ac.uk/group/treaty-versailles>

1.1. Mis olid lääneriikide eesmärgid reparatsioonide kehtestamisel? 1 p

1.2. Kas Pariisis langetatud otsused reparatsioonide küsimuses tugevdasid või nõrgestasid rahu sõjajärgses maailmas? Tähistage sobiv vastusevariant ristiga (X) ja põhjendage oma seisukohta. 1 p

Tugevdasid rahu ☐

Nõrgestasid rahu ☐

Põhjendus: _____

2. Mis sündmusega algas teie arvates külm sõda? Põhjendage oma valikut. 1 p

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

Täidab
hindaja

1 p

1 p

1 p

3. Töö kaardiga. 3 p

3.1. Pealkirjastage ajalooperiood, mida kaart kujutab. 1 p

3.2. Millised märksõnad iseloomustavad kaardil kujutatud ajalooperioodi? 1 p

Kirjutage nende märksõnade number joonele. _____

- 1 – MRP
- 2 – Atlandi harta
- 3 – Trumani doktriin
- 4 – Suur depressioon
- 5 – Anšluss
- 6 – Marshalli plaan

3.3. Valige loetletud sündmustest (küsimus 3.2.) üks, mis soodustas Teise maailmasõja puhkemist. Põhjendage oma valikut. 1 p

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

4. Külma sõja avaldumisvormid olid näiteks propaganda, kriisid, võidurelvastumine, mõjuvõimu laiendamine kolmandatesse riikidesse. Mis neist kujutas suurimat ohtu rahule? Põhjendage oma seisukohta. 1 p

Avaldumisvorm: _____

Põhjendus: _____

Täidab
hindaja

1 p

1 p

1 p

1 p

SA INNOVE

RIIGIEKSAM AJALUGU 2013

5. Vastake küsimustele, kasutades allikat ja oma teadmisi. 4 p

Väljavõte USA presidendi J. F. Kennedy teleesinemisest 22.10.1962:
„Me ei taha mõttetult riskida ülemaailmse tuumasõjaga, kus isegi võit osutub tuhaks, kuid ei kohku ka tagasi sellest riskist, juhul kui tekib hädavajadus ... Ma kutsun esimees Hruštšovi üles peatama ja likvideerima see salajane, hoolimatu ning provokatiivne oht maailmarahule.”

http://www.johndclare.net/cold_war16.htm

5.1. Milline Nõukogude Liidu otsus ajendas USA presidenti sõna võtma?

5.2. Mis nime all tuntakse toona kujunenud kriisi? _____

5.3. Mis tingimustel see kriis lahendati? _____

5.4. Miks peetakse just seda kõige ohtlikumaks külma sõja kriisiks? _____

6. Kes poliitikutest aitas teie arvates kõige enam kaasa kommunistlike režiimide kokkuvarisemisele Ida-Euroopas? Nimetage poliitik ja selgitage tema panust kommunistliku süsteemi lagunemisse. 1 p

Poliitik: _____

Selgitus: _____

II DIKTATUUR JA DEMOKRAATIA. 13 p.

1. Kas nõustute väitega, et Esimese maailmasõja tulemusena võitis demokraatia Euroopas? Tähistage sobiv vastusevariant ristiga (X) ja põhjendage oma seisukohta. 1 p

Nõustun ☐ Ei nõustu ☐

Põhjendus: _____

2. Nimetage üks Euroopa riik, kus kehtestati enne Teist maailmasõda diktatuur. Nimetage sellele diktatuuririigile iseloomulikud arengujooned majanduse ja kultuuri valdkonnas. 2 p

Riik: _____

Majanduselu: _____

Kultuurielu: _____

Täidab
hindaja

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

1 p

2 p

5. Töö dokumendiga. Lugege läbi katkend 1940. aastal vastu võetud Eesti NSV konstitutsioonist.

§ 9. Seadusega määratud piires talumajapidamiste all olev maa kinnistatakse neile tasuta ja põliseks pidamiseks.

§ 15. ENSV-1 on Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidust vaba väljaastumise õigus.

§ 97. Vastavalt töötava rahva huvidele ja sotsialistliku korra kindlustamiseks tagatakse ENSV kodanikele seadusega:

- a) sõnavabadus,
- b) trükivabadus,
- c) koosolekute- ja miitingutevabadus,
- d) tänav-rongkäikude ja meeleavalduste vabadus.

§ 100. Seadus kaitseb kodanike korteripuutumatust ja kirjavahetuse saladust.

[http://et.wikisource.org/wiki/Eesti_N%C3%B5ukogude_Sotsialistliku_Vabariigi_konstitutsioon_\(1940\)](http://et.wikisource.org/wiki/Eesti_N%C3%B5ukogude_Sotsialistliku_Vabariigi_konstitutsioon_(1940))

5.1. Tooge kaks näidet Eesti ajaloost 1940. aastatel, mis tõestavad, et kõnealuse dokumendi sätetest ei peetud tegelikult kinni. 2 p

Näide 1: _____

Näide 2: _____

6. Millised tunnused iseloomustavad vaikivat ajastut, millised Nõukogude Eesti ühiskonda ja millised sobivad mõlemale? Kirjutage tunnuse ees olev number tabeli õigesse lahtrisse. 3 p (9–10 õiget 3 p, 7–8 õiget 2 p, 5–6 õiget 1 p)

- 1 – Võimu koondumine väheste isikute kätte
- 2 – Kommunistliku partei ladviku ülemvõim
- 3 – Riikliku propagandatalituse asutamine
- 4 – Majandus orienteeritud NSV Liidu turule
- 5 – Majandus orienteeritud Lääne turule
- 6 – Metsavendlus
- 7 – Kolhooside asutamine
- 8 – Nimede eestistamine
- 9 – Kehtib kaitseseisukord
- 10 – Toimib tsensuur

Vaikiv ajastu	Sobivad mõlemale	Nõukogude Eesti
31	32	33

Täidab
hindaja

1 p 29

1 p 30

3 p 34

HINDAJA KOOD

EKSAMITÖÖ KOOD

II OSA. EESTI AJALUGU. 25 PUNKTI

I PÖÖRDEPUNKTID EESTI AJALOOS. 13 p.

1. Millised sündmused toimusid Eesti alal enne ja millised pärast Põhjasõda? 4 p

1.1. Tehke tabelis sündmuse nimetuse kõrvale rist (X) õigesse lahtrisse. 2 p (7–8 õiget 2 p, 5–6 õiget 1 p)

Enne Põhjasõda	Märksõnad	Pärast Põhjasõda
	Piibli täieliku tõlke ilmumine eesti keeles	1
	Reformatsioon	2
	Balti erikorra kehtestamine	3
	Hansa Liidu tegevus	4
	Reduktsioon	5
	Restitutsioon	6
	Forseliuse seminari avamine	7
	Roseni deklaratsiooni koostamine	8

1.2. Valige eespool nimetatud sündmustest üks ja selgitage selle mõju Eesti ajaloos. 1 p

Sündmus: _____

Selgitus: _____

1.3. Selgitage, miks võib Põhjasõda pidada pöördepunktiks Eesti ajaloos. 1 p

2. Rootsi võimu laienemine Eestis. Kirjutage iga lepingu juurde, mis alad Eestis läksid Rootsi võimu alla? 3 p

Brömsebro leping: _____

Altmarki leping: _____

Jam Zapolski leping: _____

Täidab
hindaja

2 p 9

1 p 10

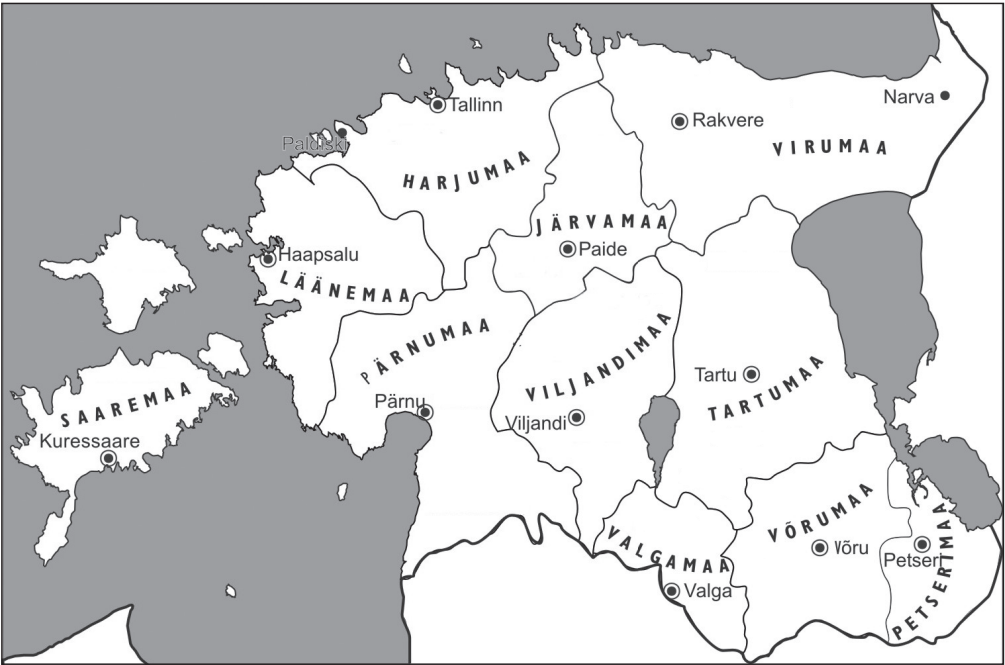
1 p 11

3 p 12

RIIGIEKSAM AJALUGU 2013

SA INNOVE

3. Töö kaardiga. 4p

3.1. Mis sündmuse järel hakkas kehtima kaardil kujutatud haldusjaotus? Selgitage, mille alusel otsustasite. 1p

Sündmus: _____

Selgitus: _____

3.2. Nimetage kaks sündmust perioodist, kui kehtis kaardil kujutatud haldusjaotus. Kirjeldage nende sündmuste mõju Eesti ajaloos. 2p (Punkti annab sündmuse ja mõju koosesitamine.)

1) Sündmus: _____

Mõju: _____

2) Sündmus: _____

Mõju: _____

3.3. Mis sündmus lõpetas kaardil kujutatud haldusjaotuse? 1p

4. Nimetage Eesti iseseisvumise ja iseseisvuse taastamise kaks sarnasust. 2p

1) _____

2) _____

Täidab
hindaja

1p

1p

1p

1p

1p

1p

SA INNOVE

RIIGIEKSAM AJALUGU 2013

II EESTI 20. SAJANDI ESIMESEL POOLEL. 12p.

1. Tooge üks näide 1905. aasta revolutsiooni tagajärgede kohta Eesti ühiskondlik-poliitilises elus ja hariduses. 2p

Ühiskondlik-poliitiline elu: _____

Haridus: _____

2. Jagage sündmused perioodidesse, kirjutades sündmuse ees oleva numbri õigesse lahtrisse. 2p (7–8 õiget 2p, 5–6 õiget 1p)

- 1 – Päästekomitee tegevus
- 2 – Asutava Kogu avakoosolek
- 3 – Bresti rahulepingu sõlmimine
- 4 – Iseseisvusmanifesti väljakuulutamine
- 5 – Tartu rahu sõlmimine
- 6 – Tsaarivõimu kukutamine
- 7 – Landeswehri sõda
- 8 – Esimese põhiseaduse vastuvõtmine

1917	1918	1919	1920
21	22	23	24

3. Valige ülesandes 2. esitatud loetelust üks sündmus ning põhjendage selle tähtsust Eesti ajaloos. 1p

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

4. Valige loetelust kaks väidet. Näite abil tõestage või lükake ümber väite paikapidavus. 2p

Nr	Väide
1.	Kommunismioht oli 1920. aastate algul poliitilise ebastabiilsuse tegur.
2.	1920. aastate lõpuks integreerus Eesti Euroopa majandusruumi.
3.	Asutava Kogu oluline saavutus oli maareformi väljakuulutamine.
4.	Eesti iseseisvumisega elavnes kultuurielu.
5.	Majanduslikus mõttes oli vaikiv ajastu edukas.
6.	Vabadussõjalased taotlesid põhiseaduse muutmist.

1) Väide nr. _____

Tõestus/ümberlükkamine: _____

2) Väide nr. _____

Tõestus/ümberlükkamine: _____

Täidab
hindaja

1p

1p

2p

1p

1p

1p

7. Miks võib O. von Bismarcki pidada üheks olulisemaks poliitikuks Saksamaa ajaloos? Põhjendage kahe näite abil. 2 p

1) _____

2) _____

8. Rahvuslikus liikumises võib eristada järgmisi etappe: elitaarne; seltsiliikumine; rahvuslik poliitiline liikumine; võitlus oma riigi rajamise eest. Valige kaks etappi ja tooge näide selle avaldumisest Saksamaa ajaloos. 2 p

Etapp:_____

Näide:_____

Etapp:_____

Näide:_____

Täidab
hindaja

1 p

18

1 p

19

1 p

20

1 p

21

SA INNOVE

HINDAJA KOOD

EKSAMITÖÖ KOOD

IV OSA. EUROOPA 19. SAJANDIL. 25 PUNKTI

1. Kuidas mõjutas Prantsuse revolutsioon järgmisi eluvaldkondi? Tooge iga valdkonna kohta üks näide. 4 p

Riigivalitsemine ja seadusandlus: _____

Ühiskondlikud suhted: _____

Religioon: _____

Mood: _____

2. Tooge kaks näidet Napoleoni sõdade mõju kohta Saksamaa arengule. 2 p

1) _____

2) _____

3. Viini kongressil lähtuti restauratsiooni, legitiimsuse, solidaarsuse ning tasakaalu põhimõtetest. Valige üks põhimõte ja selgitage, mida selle põhimõttega taotleti. Tooge üks näide selle põhimõtte rakendamisest. 2 p

Põhimõte:_____

Selgitus: _____

Näide: _____

Täidab
hindaja

1 p

1

1 p

2

1 p

3

1 p

4

2 p

5

2 p

6

RIIGIEKSAM AJALUGU 2013

4. Industrialiseerimine. 6 p

4.1. Selgitage, mida tähendab industrialiseerimine. 1 p

Täidab
hindaja

1 p

4.2. Nimetage üks tunnus, mille poolest erines vabrik manufaktuurist. 1 p

1 p

4.3. Nimetage kaks industrialiseerimise eeldust. 2 p

1) _____

2 p

4.4. Nimetage industrialiseerimise üks positiivne ja üks negatiivne tagajärg. 2 p

Positiivne tagajärg: _____

2 p

Negatiivne tagajärg: _____

5. Majandusõpetused. 2 p

5.1. Nimetage majandusõpetus, mida iseloomustab lause „Rikkuse saladus ei peitu kaubanduses, rahas ega maas, vaid töö”. 1 p

1 p

5.2. Nimetage majandusõpetus, mis pidas rikkuse allikaks maad ja põllumajandust. 1 p

1 p

6. Poliitilised õpetused. 5 p

6.1. Nimetage igale poliitilise õpetusele iseloomulik põhimõte 19. sajandil. 3 p

Konservatism: _____

1 p

Liberalism: _____

1 p

Sotsialism: _____

1 p

6.2. Valige üks nimetatud poliitilistest õpetustest ja selgitage selle tekkepõhjust. 1 p

Poliitiline õpetus: _____

Tekkepõhjus: _____

1 p

6.3. Millise poliitilise õpetusega haakub teie arvates kõige paremini R. Koehleri maalil kujutatud streik? Põhjendage oma arvamust. 1 p
(Õpetuse nimetamine koos sobiva põhjendusega annab punkti.)

<http://www.bertc.com/subthree/g62/images/koehler>

Poliitiline õpetus: _____

Põhjendus: _____

1 p